

Norsk psykologforening – innspill til regjeringsforhandlingene

Norsk psykologforening gratulerer Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre med resultatet i Stortingsvalget. Psykisk helse har fått et løft de fire foregående år, og vi håper regjeringspartiene fortsetter denne kursen.

Norsk psykologforening viser også til strategi for god psykisk helse, «Mestre hele livet», som ble lagt frem sammen med Kristelig Folkeparti og Venstre. Ambisjonene i strategien er gode og bør følges opp gjennom Stortingsperioden. En forpliktende opptrappingsplan for barn og unge er en av de viktige satsningsområdene i strategien.

Kommentarer til partiprogrammene

I anledning forhandlingene om en ny politisk plattform for regjeringen, har Norsk psykologforening gått igjennom programmene til Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre. Vi har valgt å kommentere punkter som er felles for partiene.

Høyre	Fremskrittspartiet	Venstre	Psykologforeningens kommentar
Vi må også forebygge at psykiske problemer oppstår, ved å forhindre mobbing og sosial isolasjon blant barn, unge og voksne på arbeidsplasser.	Fremskrittspartiet er bekymret over at stadig flere, også mange unge, sliter med psykiske plager og sykdom. Vi prioriterer derfor en styrking av tilbudet innen psykisk helse.	Tre av ti ungdommer dropper ut av videregående skole før de er ferdige. (...) at kommunene skal satse mer på forebygging og tidlig innsats	Økende antall unge uføre er en av våre største samfunnsutfordringer. Barn og unge blir ikke uføre over natten. Med tidlig innsats kan en stor del av utenforskapet reduseres. Regjeringen bør: <ul style="list-style-type: none"> - Styrke skolehelsetjenesten - Flere psykologer i kommunene som knyttes opp mot barnehager og skoler - Tilby ansatte i barnehage og skole heving av relasjonskompetanse. Skal være en arena for tidlig oppdagelse. - Gjennomføre livsmestring i skolen
Bygge ut lavterskeltilbudet og forbedre oppfølgingstilbudet innen psykisk helse i kommunene	I dag nedprioriteres tidlig oppfølging og behandling av kommunene, fordi de økonomiske rammene er for små.	Venstre vil at mennesker med psykiske plager og lidelser skal få hjelp så tidlig som mulig, nært hjemmet. Derfor vil vi at alle kommuner skal ha et psykisk	Lavterskel og tidlig innsats i primærhelsetjenesten kan forhindre at folk må sykemeldes eller henvises til spesialisthelsetjenesten. Regjeringen bør:

		lavterskeltilbud hvor psykolog er en del av tilbudet.	<ul style="list-style-type: none"> - Ha som ambisjon at det skal være like enkelt å oppsøke psykolog som fastlege. - Gjennomføre satsning på lavterskel og tidlig innsats. F.eks etter modell fra Lørenskog kommune.
(...) sørge for at det kan ansettes flere psykologer og øke kompetansen på psykisk helse hos fastleger og øvrige tjenester.	(...) sikre psykologtjenesten i kommunene	Terskelen må være lav så man kan få psykisk helsehjelp der man bor uten henvisning fra fastlege.	Regjeringen bør: <ul style="list-style-type: none"> - Være tydelige på opptrapping av psykologer i kommunene, og at de ansetter psykologer som får bidratt klinisk og på samfunnsnivå. - Psykologer bør ha en posisjon i kommunene hvor de får være med på å utforme det lokale helsetilbudet.
Fortsette satsingen på en tverrfaglig helsestasjons- og skolehelsetjeneste som skal sørge for god tilgang på hjelp og støtte til barn og unge gjennom skole og barnehage.	styrke forebyggingsarbeidet også gjennom skolehelsetjenesten	styrke kompetansen på psykisk helse i skolehelsetjenesten	Skolehelsetjenesten og lærerne er viktige for å tidlig fange opp barn og unge som sliter. Regjeringen bør: <ul style="list-style-type: none"> - Styrke skolehelsetjenesten. Det viktigste er å se utfordringer tidlig og få snakket med noen. - Alle skoler/skolehelsetjenester bør ha psykolog «en telefon unna» for de som trenger det.
Høyre ønsker å endre myndighetenes reaksjoner mot personer som tas for bruk og besittelse av narkotika, fra straff til hjelp, behandling og oppfølging – inspirert blant annet av portugisiske erfaringer.	Rusmiddelavhengighet er en sykdom. Selv om hver enkelt har personlig ansvar for sin egen livsførsel, kommer man ikke unna at det ofte er bakenforliggende årsaker til rusmisbruk. Blant disse er psykiske lidelser. Vi vil derfor sikre at behandling av rusmisbruk også må ta høyde for tilstrekkelig behandling av tilleggs lidelser.	Rusavhengighet er en sykdom og må møtes med sosial- og helsefaglige virkemidler fremfor straff.	Kriminalisering har vært en hovedtilnærming i norsk narkotikapolitikk. <ul style="list-style-type: none"> – Ofte er det en sterk sammenheng mellom psykiske lidelser og ruslidelser. – Mye taler for at oppfølging av de som tas for narkotikabruk bør flyttes fra justissystemet til helsetjenesten. Narkotikabruk er først og fremst et helseproblem.

			– Nye modeller for avkriminalisering bør utredes.
Fjerne byråkratiske hindre mot bedre samarbeid mellom NAV og helsetjenesten i oppfølgingen av psykisk syke Innføre «jobberesept» for å aktivisere pasienter og bruke det som en del av behandlingstilbudet.	Psykiske lidelser representerer en stor andel av sykefraværet. Aktivitet og arbeid er en god måte å møte mennesker med lettere psykiske lidelser på, slik at man forhindrer sosial isolasjon.	Angst og depresjon er blant våre største folkehelseproblemer, og også de det er enklest å forebygge.	Det bør bli like enkelt å oppsøke psykolog som fastlege. Altfor mange med psykiske problemer møter fastleger som feilaktig sykemelder, gir medisiner eller henviser til spesialisthelsetjeneste. Angst og depresjon er den største årsaken til sykemeldinger i dag, og mange kunne stått i arbeid med samtalerapi og oppfølging fra psykolog.
Satse på oppsøkende behandlingsteam i kommunene, i samarbeid med spesialisthelsetjenesten.	Mange av de som i dag sliter med psykisk sykdom, bør behandles utenfor institusjon gjennom tett faglig oppfølging.	I tillegg vil vi ha poliklinikker og ambulante team som jobber sammen med kommunene.	Tverrfaglige oppsøkende behandlingsteam (som f.eks ACT, F-ACT og ambulante akutt-team) er tiltak som virker, og psykologforeningen støtter fortsatt satsning på området.
Redusere bruken av tvang under behandlingen innen psykisk helsevern.	Et differensiert tilbud er avgjørende for å redusere bruk av tvang og tung medisiner i psykiatrien.	«Venstre vil begrense bruk av tvang.»	Redusert og riktig bruk av tvang kan oppnås ved å legge til rette for <ul style="list-style-type: none"> - Alternativer til akutte tvangsinnleggelse - Alternativer til tvangsmidler - Behandlingsformer som forebygger tvang - Tilstrekkelig ressurser, tid og kompetanse - Egne pasientforløp - Kvalitetssikring av lovforståelsen

Hovedutfordringer innenfor Psykisk helse:

Folkehelse

- Følge opp livsmestring i skolen. Man blir ikke ufør over natten – kunnskap om psykisk helse blant lærere og elever kan hindre frafall og senere utenforskap.
- En forpliktende plan for hvordan man ivaretar psykisk helse som en likeverdig del folkehelsearbeidet på tvers av sektorer – det betyr også andre steder enn i helsetjenesten
- Gjennomføre *system for måling av livskvalitet og psykisk helse i befolkningen*. I tråd med Helsedirektoratets omtale i strategi for psykisk helse.

Kommunale tjenester

Norsk psykologforening mener forebygging og tidlig innsats må være det aller viktigste satsningsområdet innenfor psykisk helse. Det er fordi tidlig innsats nytter. Tidlig hjelp med høy kompetanse, kan forebygge at psykiske utfordringer utvikler seg til noe alvorligere med kostandene det medfører for den enkelte, familien og samfunnet. Forebygging og tidlig innsats bør først og fremst innrettes i de kommunale helsetjenestene – nærmest mulig der folk bor.

- Følge opp lovfesting av psykologer i kommunene innen 2020.
 - Norsk psykologforening mener det er viktig at psykologene får en posisjon i kommunen hvor de får være med på å utforme det lokale helsetilbudet.
 - Kommunene må sikres finansiering slik at de kan følge opp lovfestingen uten at det går ut over andre tjenester.
- Gjennomføre satsning på lavterskel og tidlig innsats. «En telefon unna», bør utvikles flere steder i landet:
 - Samordnede kommunale tjenester til barn og unge. Tjenestene må være tverrfaglige og ha blant annet psykolog/psykologspesialist.
 - En dør inn for barn og unge og familier, en telefon unna for barnehager, skoler og andre viktige aktører i barn og unges liv.
- Norsk psykologforening mener det må bli like enkelt å oppsøke psykolog som fastlege. Altfor mange med psykiske lidelser møter fastleger som sykemelder, gir medisiner eller henviser til spesialisthelsetjeneste. Angst og depresjon er den største årsaken til sykemeldinger i dag, og mange kunne stått i arbeid med oppfølging fra psykolog.
- Alle barn som får tjenester fra barnevernet må få tilgang på psykologfaglig kompetanse.
- Norsk Psykologforening mener det må gjøres mer for å styrke tilbudet for Eldres psykiske helse. Eldre er i dag underrepresentert i psykisk helsevern. I altfor stor grad settes eldre på medisiner selv om samtaleterapi foretrekkes. Alle over 65 år må få like god tilgang på psykologkompetanse som voksne under 65 år.

Spesialisthelsetjenesten

- Norsk psykologforening er bekymret for mulige vridningseffekter som følge av innføring av innsatsstyrt finansiering i psykisk helsevern. Psykiske sykdomsforløp er vanskeligere å standardisere enn somatiske sykdomsforløp. Regjeringen må evaluere ordningen og jobbe for å minimere uheldige vridningseffekter. Norsk psykologforening vil bidra konstruktivt i dette arbeidet.
- Stille strengere krav til helseforetakene om konkrete planer for realiseringen av den gyldne regel.
- Regjeringen må sikre at oppdraget om å ha psykologer på alle barneavdelinger i somatikken følges opp, og dette bør utvides også til å gjelde avdelinger for voksne.
- Beholde DPS i spesialisthelsetjenesten. Norsk psykologforening mener det er vanskelig å se hvordan flytting av DPS skal bidra til at tjenestetilbudet blir bedre for pasienten. Tvert imot kan flytting av DPS bidra til destabiliserte fagmiljø, uklare rollefordelinger og samarbeidsutfordringer.
- Utredning og behandling av TSB-pasienter må som alle andre steder i spesialisthelsetjenesten kvalitetssikres av spesialister.

For utdypende informasjon, ta kontakt

Vennlig hilsen
Norsk psykologforening

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'T. Levin Hofgaard', written in a cursive style.

Tor Levin Hofgaard
President Norsk psykologforening